

Schrijver Herman Brusselmans: “Ik heb een optimistische visie op het pessimisme...”

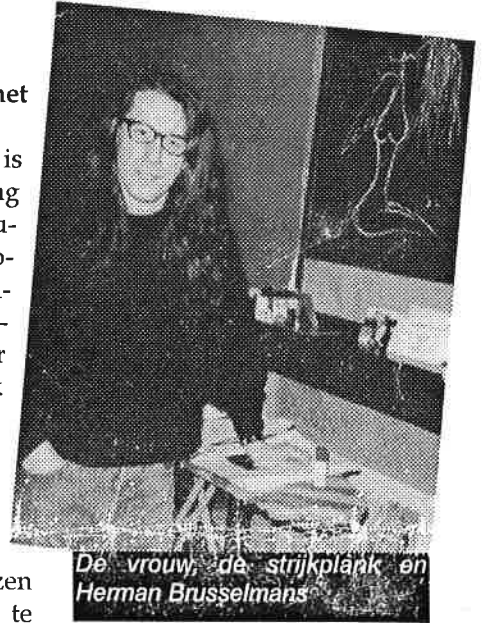
“Dat ik controversieel ben is helemaal niet zo bedoeld. Wie is er nou trots op zo’n imago, toch alleen maar een idioot! Het komt ook niet door mij, maar door degenen die mij beschouwen. Je zegt toch niet: ‘Ten eerste ga ik schrijver worden en ten tweede word ik niet de eerste de beste, maar ik ga maar eens een controversieel schrijver worden.’ Dat ontwikkelt zich. Er zijn er overigens wel die het doen, hoor. Die denken van: wat mag er allemaal niet? Dat en dat en dat, dus daar ga ik iedereen eens mee tegen de schenen schoppen. Die vallen natuurlijk door de mand dat het niet mooi meer is.” Herman Brusselmans, een omstreden schrijver en Gentenaar spuwt zijn gal.

Kun je iets vertellen over je eigen studententijd?

“Ik heb Germaanse filologie gestudeerd. Dan kies je twee talen uit vier Germaanse talen: Duits, Nederlands, Engels of Zweeds. Ik heb Nederlands en Engels gekozen met Engels als hoofdvak. Dan word je licentiaat in de Germaanse filologie, Angelist of Neerlandicus zo je wilt. Ik heb dat gedaan in Gent. Ik woonde toen nog thuis, ging elke dag heen en weer. Ik heb het eerst jaar *gebiest*, opnieuw gedaan. Daarna ging het vrij vlot, ik ben op een onopvallende manier afgestudeerd met vrucht. Ik was toen nogal teruggetrokken, nu nog eigenlijk en wist er eigenlijk niet veel raad mee. In de jaren zeventig had je toch nog dat mensen die hun leven in een provinciedorpje hadden doorgebracht naar de grote stad gingen om te studeren. Je komt dan ineens tussen tienduizend andere studenten. Sommigen kunnen dat meteen aan, voor mij was het allemaal nogal overweldigend. Je komt van de middelbare school en besluit universiteit te gaan doen. Dan komt de vraag: wat moet ik kiezen... Ik vind dat men ook niet meteen goed wordt voorbereid. Maar goed, ik had de keuze bepaald, talen leek me wel wat. Eventjes heb ik gedacht aan psychologie of rechten, maar men zei dat rechten heel saai was en psychologie was vijf in plaats van vier jaar. Dat soort details gaat dan je keuze bepalen en bij mij is het op die manier Germaanse talen geworden.”

Had die keus niet te maken met de drang om te schrijven?

“Nee, toen nog niet. Die drang is pas gekomen na de ontdekking van de literatuur tijdens die studie. Het is nog steeds een probleem dat literatuur op de middelbare school niet veel voorstelt. Het hangt af van de leraar en de school waar je op zit. Ik zat op een katholieke jongensschool met leraren die heel erg aan banden werden gelegd wat de stof betrof die ze konden doceren. Dus wij kregen bijvoorbeeld geen boeken te lezen van Jef Geeraerts omdat die te seksueel geladen en gewelddadig waren. Je las Felix Timmermans of Louis Couperus. Ik herinner me dat we *Eline Vere* van Couperus moesten lezen. Toen ik dertig was heb ik het herlezen en vond het een fantastische roman, maar toen had ik ook zicht op de geschiedenis van zo’n boek; een optiek op de figuur Couperus, de Romantiek, Den Haag, de burgerij et cetera. Als je als vijftienjarige zo’n kanjer van een negentiende eeuwse roman te lezen krijgt, heb je zoiets van: ‘Als dit literatuur is, dan hoef ik literatuur niet.’ Ik had geen notie van wat goede literatuur was op mijn achttiende. Ik ben dat pas gaan krijgen toen ik autodidactisch ging lezen. Ik las alles wat los en vast zat, van de bijsluiters van medicatie, de reclameblaadjes tot elke roman die passeerde. Dan ga je dingen ontdekken en denken: *Fuck*, als dit literatuur is, dan wil ik de literatuur in. Toen ik ongeveer negentien was, begon ik stukjes te

De vrouw, de strijklank en Herman Brusselmans

schrijven in studentenbladen en tijdschriften die meer redacteurs hadden dan lezers, weet je wel. Op den duur heb ik dan toch een manuscript opgestuurd naar een uitgeverij in Nederland en toen was het meteen raak, alhoewel ik pas een jaar nadien antwoord kreeg dat het zou worden uitgegeven.”

Hoe belangrijk is studeren voor jou?

“Ik ben een enorme stimulator van studeren. Ik studeer nog steeds, hoewel niet binnen een officieel kader. Studeren is misschien niet het juiste woord, bijleren is beter. Een mens moet continue bijleren. Als ik naar een Engelse film kijk en ik hoor een woord dat ik niet ken, dan ligt het woordenboek naast mij en zoek ik het direct op. Studie vormt ook. Je ontmoet mensen die je in het dorpscafé niet zou ontmoeten. Je ontmoet andere culturen zoals de West-Vlaamse en de

Limburgse cultuur et cetera. Je bent op jezelf aangewezen, je ontdekt ook de meisjes in mijn geval. Mensen van achttien worden in het koude water gesmeten en ze moeten maar zwemmen. Dit helpt bij je vorming. Gevormd worden op jonge leeftijd is nodig. Ik houd niet van mensen die er tegen opzien om te studeren, meestal zijn het *losers* en sukkel.

Hoe omschrijf je je oeuvre?

"Iedere goede schrijver is een autobiograaf, alles heeft te maken met je eigen leven. Zonder jezelf is er geen leven, bestaat de wereld niet. Men vraagt zich altijd af: wanneer zal de wereld ooit vergaan? Wel, de wereld zal vergaan op het moment dat ik sterf, dan vergaat de wereld. De wereld vergaat iedere dag. Met autobiografisch bedoel ik niet dat je beschrijft wat je allemaal meemaakt, autobiografisch is in feite een tautologie. Alles wat je schrijft komt op zijn minst uit je eigen geest en alleen daardoor wordt het al autobiografisch. Ik houd niet van schrijvers die verhalen verzinnen, die naar de wereld kijken zonder hun eigen ogen te gebruiken. Ik schrijf romans over iemand die in Gent woont. Als ik over tien jaar vijftig ben, schrijf ik een roman over iemand die vijftig is. Maar als ik schrijf over iemand die twaalf is ben ik dat ook, al is het een neger.

"Mannen die zich continu bezighouden met het opvoeden van de kinderen, die de vaat doen en drie keer per dag stofzuigen zijn slappe dweilen. Een man met een stofdoek, ik haat dat soort mannen."

Je eigen ziel moet erin zitten, er moet betrokkenheid zijn van jezelf ten opzichte van het onderwerp. Feiten interesseren mij niet, ze zijn totaal oninteressant. Het leven van iedereen is absoluut *boring* tot en met. Mensen denken soms dat ze avonturen beleven, *Jesus Christ*, wat is een avontuur... Alles is verschrikke-

...Ik herinner me dat in mijn jeugd de zoon van de burens verongelukte op zijn bromfiets. Hij werd overreden door een vrachtwagen. Iedereen jammerde. Omdat hij dood was. En omdat zijn hersenen zowat overal hingen. Ik zei: "Gelukkig droeg hij z'n helm niet. Want anders had je die ook wel mee kunnen geven met de vuilniskar." Dat vond men een cynische uitspraak. Waarbij men vergat dat een goede helm twee à drieduizend frank kostte, in die tijd een klein fortuin. En waarbij men, kortstondig allicht, ook nog vergat dat de verongelukte zoon van de burens een walgelijke klootzak was....

Uit: Ex-drummer

lijk alledaags en vervelend. Al die mensen die continu op zoek zijn naar kicks en avontuur. Dan gaan ze bergbeklimmen of uit vliegtuigen springen met een kleinere parachute dan hun buurman, dat is dan weer een grotere prestatie. Voor mijn part mogen ze allemaal zonder parachute springen, dan zijn we er vanaf. Ik beleef nog meer wanneer ik een avond op m'n bank zit na te denken, dan

iemand die ondertussen door de woestijn op weg is naar de piramide Cheops. *It's all in the mind*, ik ken de hele wereld. Wat het leven eventueel interessant kan maken is de autobiografische manier waarop je het interpreteert. Negentig procent van de mensen is niet toegerust om te leven. Het is een geloof en geren

en zoek naar iets dat ze zelf niet eens weten. Wanneer ze de zoektocht dan opgeven worden het slappe dweilen, zoutzakken die zoiets hebben van: we zullen dan maar verder door het leven hobbelen, want ik zal nooit *Miss World* worden, nooit president worden, nooit *The Great American Novel* schrijven. Dat zijn mensen die het leven gewoonweg niet aankunnen. Je bent pas waardig om te leven wanneer je steeds meer ballast laat vallen, wanneer je steeds meer tot de kern gaat. De kern is dat het leven niks voorstelt, maar daarom niet zinloos is. Dat als je bijvoorbeeld een relatie hebt, je er zelf voor zorgt dat het een goede relatie is en als dat niet zo is, dat je die dan gewoon de vuilnisbak in keilt. Het enige wat interessant is aan het leven is de dood, wanneer je er niet meer bent of iemand anders er niet meer is. Pas dan kan je verdriet hebben. Waarom zou je verdriet hebben om een of andere trut of zeikerd die je toch maar last op je rug legt."

Welk doel heb je voor ogen wanneer je een boek schrijft?

"Ten eerste de lezer amuseren, entertainen. Dat het boek gedurende een bepaalde tijd een wereld wordt waar men niet meer uit wil. Ten tweede geld verdienen zodat ik zo nu en dan een bloemetje voor mijn vriendin kan kopen. Enfin, die moet ze dan wel zelf gaan kopen omdat ik, als echte man, niet in een bloemenwinkel kom natuurlijk. Een man in een bloemenwinkel, *forget it.*"

Je wordt voornamelijk gelezen door een jong publiek. Stoor je je hieraan omdat je dan misschien door een ouder publiek niet serieus genomen wordt?

"Nee, alhoewel ik niet zeg dat 99% van mijn publiek jong is. Ik heb lezers van vierentachtig bij wijze van spreken, maar dan zit je weer met die stelling dat sommige mensen van vierentachtig jonger zijn dan die van eenentwintig. Harry Mulisch heeft gezegd dat iedereen een absolute leeftijd heeft. Dat wil zeggen, zelfs al ben je vijf of vijfentachtig, je bent heel

6

je leven een jongen of meisje van ... en dan komt je absolute leeftijd. Zijn absolute leeftijd is zeventien, zegt hij. Mijn absolute leeftijd is achtendertig. Dit heb ik bepaald omdat je dan nog op de grens zit; je bent nog jong en je wordt een beetje oud. Ik val ook alleen op jonge vrouwen op een of andere manier. Je kan er ook psychologiserend over doen: wil je je vastklampen aan je jeugd, bla bla bla. Daar kan je je hoofd over breken, maar bij mij is het simpelweg zo dat jonge vrouwen meestal mooier zijn dan oudere vrouwen. Daar komt bij, dan zit ik misschien al op een ander onderwerp, dat ik jonge vrouwen iets kan bijleren. Ik ben een man die een vrouw wil vormen. Zo'n uitspraak wordt me kwalijk genomen omdat het anti-feministisch en seksistisch zou zijn. Ik ben voor mannelijke mannen en vrouwelijke vrouwen. Laat ik zeggen dat ik het potentieel van vrouwen er volledig uit wil halen. Veel vrouwen hebben een enorm gebrek aan zelfvertrouwen. Dit komt omdat vrouwen het gevoel hebben dat ze zich moeten bewijzen in een mannenwereld. Als ze die *idée fixe* laten vallen zal dat een hoop schelen. Ook worden vrouwen voortdurend geconfronteerd met het feit dat mannen fysiek sterker zijn. Een vrouw kan bijvoorbeeld in de atletiek ontzettend snel zijn, maar ze is nooit sneller dan een man. Vele meisjes lopen ongemakkelijk om twee uur 's nachts op straat in bijvoorbeeld Amsterdam, Den Haag of Antwerpen, omdat bijna geen enkel meisje het fysiek kan halen tegen een jongen. Fysiek zijn meisjes in het nadeel. Het belangrijkste waar ze zich mee kunnen verdedigen is hun uiterlijk. Er wordt dus altijd gezegd dat we in een mannenwereld leven. Wanneer een mannelijke directeur een secretaresse zoekt en hij heeft een mooie en een lelijke kandidaat met allebei dezelfde capaciteiten, kiest hij meestal de mooie. Men zegt dat dit eigenlijk niet mag, maar het blijft nu eenmaal een feit dat het oog ook wat wil. Ik zeg altijd tegen vrouwen: 'Buit dat ook uit.' We zullen nooit

in een wereld leven waar alles en iedereen gelijk is. Zeligheid bestaat, *shit happens*. Een eenbenige zal nooit Wimbledon winnen, een blinde zal nooit meedoen aan Formule 1-wedstrijden, een dwerg zal nooit NBA-basketballer worden. Ben je 1.42m, je mist een boel. Ben je lelijk, je mist een boel."

Je hebt nogal traditionele opvattingen wat rolpatronen betreft. Wat is er fout aan wanneer een man de kinderen opvoedt en het huishouden doet?

"Het moederinstinct bestaat. Je kan erover zeiken wat je wil, maar het is gewoonweg zo dat de

...Ja, Lisa, die hield ervan om gebekt te worden. Nu vond ik dat geenszins een probleem, want ik ben een befgek eerste klas. Neuken, oké en tietfucken is ook niet mis, alsmede gepijpt worden, maar mijn favoriete seksuele act is beffen. Mijn God, zet een meisjeskut op mijn gezicht en de dag kan niet meer stuk, op voorwaarde, uiteraard, dat de kut goed onderhouden is en niet geurt naar ongefileerde zeewolf of een half pond rookvlees dat iemand heeft vergeten in de koelkast te leggen...

Uit: Zul je mij altijd graag zien?

vrouw de kinderen baart. Plus, mannen die zich continu bezig houden met het opvoeden van de kinderen, die de vaat doen en drie keer per dag stofzuigen zijn slappe dweilen. Een man met een stofdoek, ik haat dat soort mannen. Ben ik een seksistisch zwijn daarom, *who the fuck*. Je kan elkaar helpen, daar niet van."

Stel dat de wereld geregeerd werd door vrouwen, Hoe zou de wereld er dan uit zien volgens jou?

"Dat weet ik niet. Dat kunnen we wel klasseren onder de kop:

moelijk te beantwoorden vragen. Kijk, mochten de olifanten kunnen vliegen, wat dan. Als ze dan naar beneden schieten, hebben ze allemaal een schedelbreuk. Mocht mijn tante kloten hebben, dan was het m'n oom. Hermafrodieten bestaan natuurlijk, maar dat zijn spelingen van de natuur. Ik heb laatst nog een kalf met een paardekop gezien op de regionale televisie."

Wat kunnen mannen beter dan vrouwen?

"Schrijven. Neem het laatste boek *IM* van Connie Palmen. Dat is dus een liefdesroman, de arche-liefde is gestorven en ze schrijft daar een boek over. Nou, het is een draak van een boek. Waarom, omdat het enorm anecdotisch blijft, het overstijgt niet haar eigen relatietje met haar man. Vrouwen zijn heel erg gericht op het knullige eigen verhaaltje, waarin vooral hun vrouwelijkheid en de verdediging van hun eigen ras centraal staan. Het is bijna altijd een feministisch boek waarbij de mannen er slecht uitkomen. Wanneer mannen een boek schrijven over de liefde, schrijven ze een monument voor de vrouw. Ook zijn er bijzonder weinig vrouwelijke humoristen. Ik vind dat een goed boek een dosis humor moet bevatten en daar zit het probleem. Waar zit de humor bij Connie Palmen of Lulu Wang. Alles moet humor bevatten, niet dat je van de bank rolt van het lachen, maar humor is meer dan een lach. Het gaat om het creëren van humor, het schrijven van eigen materiaal. Goede komische actrices zijn er genoeg. Wie ik in Nederland wel grappig vind is Brigitte Kaandorp. Bij de mannen ben ik een enorme fan van André van Duin, dat is een fantastische humorist. Hij wordt alleen compleet miskend als verbaal humorist. Als verbaal humorist heeft André van Duin een porseleinwinkel en hij loopt daar zelf door als olifant met zijn bekentrekkerij, dat is wel een beetje het probleem. Hij is voor mij het beste bewijs van onderschatting, waar hij onder meer zelf voor gezorgd heeft."

Waar erger je je het meest aan in de huidige samenleving?

"Aan alles. Nee, onder andere aan de vervlakking van alles. Soaps, publiciteit, reclame, talkshows. Er wordt niets in gezegd waar je iets aan hebt. Nooit overstijgt het het pure anecdotische van een stelletje *losers* die te dom zijn om waardig te leven, ik kom altijd bij hetzelfde. En wat drijft mensen om daaraan mee te doen? Nou, mensen willen beter zijn dan hun buurman. Er moet toch een reden zijn waarom ze die programma's elke keer weer vol krijgen met idioten. Dat zijn idioten die dan twee seconden of een kwartier op televisie willen zijn. Die telkens als iemand binnenkomt zeggen dat ze op televisie zijn geweest en het dan laten zien op de video."

Jij zegt wat anderen vaak niet durven zeggen. Bijvoorbeeld dat België vol is of dat jij geen medelijden met gehandicapten hebt omdat ze in een rolstoel zitten. Heb je nooit moeite met dit soort uitspraken, omdat veel mensen er negatief op zullen reageren?

"Ik ben die linkse, softe struisvogelpolitiek zo beu als kouwe pap. Als het argument zou zijn dat België niet vol is, dan zou ik ze wel gelijk geven, maar dan had ik het *in the first place* al niet gezegd. Als België vol is en negentig procent van de criminaliteit in han-

Gent, de stad van Brusselmans

den is van buitenlanders, als dat zo is... Ik ben helemaal niet rechts, ik ben voor verdraagzaamheid en voor laten we elkaar allemaal veel knuffelen en graag zien en aan elkaars tietjes likken als het moet, maar dat gebeurt niet. Het kan me niet schelen wat men ervan vindt. Als het te pas komt en men stelt mij de vraag wat ik over gehandicapten vind, zeg ik weleens dat die klootzakken overal met hun kar tegenaan rijden en over m'n tenen rijden en dat ze zouden willen kunnen voetballen, zwemmen en tennissen, maar dat lukt gewoonweg niet. Iedereen moet zijn plaats kennen en sommige mensen hebben nu eenmaal pech. Ik heb vorig jaar een interview gehad met iemand die gehandicapt was in de ware zin van het woord. Die moest met zijn ogen knipperen om zijn wielen te laten draaien, die was een meter negentien, die had een bult van een meter twintig, enfin, die was gehandicapt. En zo iemand kan dan niet anders toegeven: 'Inderdaad, sommige van mijn *collega*-gehandicapten zijn klootzakken.' Maar dit geldt ook voor sommige Nederlanders, Turken, negers of wie dan ook. Het is net het *niet*-discrimineren. Als mij verweten word dat ik anti-feministisch of seksistisch zou zijn zeg ik: 'Nee, want ik ben een man die een vrouw het recht geeft om kutwif te worden genoemd.' Hetzelfde geldt voor een man; als het een klootzak is noem je hem klootzak. Sommigen zeggen: 'Gehandicapten of homo's, oh wat zielig...' Nou, als ik een homo zie met achtentwintig oorringen, een leren rokje en naaldhakken, dan denk ik: *o, my God*, ik moet overgeven. Ik zeg natuurlijk niet tegen de eerste beste gehandicapte: 'Klootzak van een gehandicapte!' Ik houd er geen rekening mee dat iemand in een rolstoel zit. Het gaat er gewoon om: ik leer iemand kennen en die bevalt me niet. Anders zou ik ook ieder mooi meisje per definitie een fantastische griet moeten vinden. Kijk, als er bijvoorbeeld een neger over straat loopt en je kijkt maar even verkeerd omdat je een slechte bui

"Plato heeft gezegd, dat alle onheil voortkomt uit het feit dat mensen hun eigen huis verlaten. Dat is ook zo. Hoe komt er oorlog? Mensen gaan ergens anders ruzie maken, zich ergens anders bemoeien. Zo simpel is het."

hebt en hij begint direct van: 'Je bent een rascist en je kijkt me vies aan omdat ik een neger ben', dan vind ik op zo'n moment dat ik het recht heb om hem te schofferen."

Je vind jezelf een pessimist. Kan iemand die pessimist is toch gelukkig zijn?

"Alleszins, ik denk dat het zelfs helpt als je pessimist bent om gelukkig te zijn omdat je dan minder verwacht. Ik verwacht minder van het leven, dus alles wat aangenaam is, is een reden tot geluk. Dat is wel een vrij optimistische visie op het pessimisme, hè..."

Tania!

"Tania is het mooiste meisje ter wereld, de beste vrouw ter wereld. Kijk, je moet altijd over je eigen vriendin axiomatisch zeggen: 'Zij is het mooiste meisje van de wereld', en dat vind ik ook. Tania is mijn rechterbeen, als ik Tania niet heb val ik op mijn smoel. Als zij er niet is moet ik in een rolstoel gaan zitten, dan word ik gehandicapt. Ik ben gelukkig

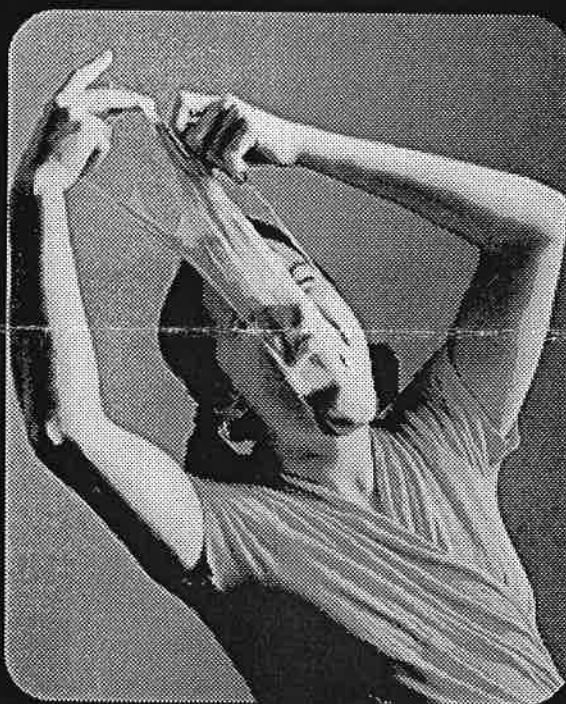
met haar omdat we een leven hebben waarin we elkaar gedogen en ontroeren. Ik probeer het te zeggen zonder dat ik het woord liefde gebruik. Het is iets te simpel om te zeggen: 'Ik voel me goed bij mijn vriendin omdat ik van haar houd.' Ik houd van haar omdat wanneer er tien mensen buiten lopen, ik haar stap herken. Dan geeft me dat een leuk gevoel, dan weet ik: mijn vriendin is daar, het leven wordt weer een paar uur beter dan vandaag. *En plus*, als mijn vriendin een paar uur bij mij is en ze irriteert me, dat je dan tegen elkaar kan zeggen: 'Schat, je irriteert me, ga nu even weg.' Vandaar ook dat we gescheiden leven. We laten elkaar zo vrij als een vogel."

Wat betekent je huis voor je?

"Ik houd van een beperkte eigen ruimte die mij ademt. Alles in mijn huis ben ik en vooral Tania. Ik zit altijd thuis, behalve wanneer ik niet thuis zit, maar dat valt zelden voor. Ik ben een veiligheidsfreak, ik wil veilig zijn. Daarom voel ik me ook zo goed bij één vrouw, die geeft mij veiligheid. Ik houd van alles wat vertrouwd is, waarschijnlijk freudiaans te verklaren, maar dat interesseert me niet. Plato heeft gezegd, hij had het overigens van Leonard Nalus, dat alle onheil voortkomt uit het feit dat mensen hun eigen huis verlaten. Hoe komt er oorlog? Mensen gaan ergens anders ruzie maken, zich ergens anders bemoeien. Zo simpel is het. Als je zo lang mogelijk in je eigen huis blijft, is de kans minder dat je dood of gedood wordt, kwetst of gekwetst wordt.

Van Brusselmans is 1 april de verzamelbundel *Bloemen op mijn graf* verschenen met onder andere columns en een toneelstuk. In september komt het vervolg op *De man die werk vond* uit onder de titel *Nog drie keer slapen en ik word wakker*. Dan volgend jaar maart een verhalenbundel: *Het einde van mensen in 1967*. Tenslotte volgt in het najaar het derde deel van de Guggenheimertrilogie: *Guggenheimer Exit*

*De student
Later komt alles goed
Je zwoegt
of doet niets
Het is een ontkomen aan
Het echte leven
Waarin je nog meer zwoegt
en nog maar soms kunt uitslapen*

*Stemde de student
links
centrum
rechts
of niet*

*Paars
een kleur
in de politiek
wat is paars*